

MADDE 92

**PROF. DR. FATMA BURCU
SAVAŞ KUTSAL**

**PROF. DR. YELİZ BOZKURT
GÜMRÜKÇÜOĞLU**

SİGORTALILIĞIN ZORUNLU OLUŞU, SONA ERMESİ VE SOSYAL GÜVENLİK SİCİL NUMARASI

MADDE 92- (Değişik birinci fıkra: 17/4/2008-5754/55 md.) Kısa ve uzun vadeli sigorta kapsamındaki kişilerin sigortalı ve genel sağlık sigortalısı olması, genel sağlık sigortası kapsamındaki kişilerin ise genel sağlık sigortalısı olması zorunludur. Bu Kanunda yer alan sigorta hak ve yükümlülüklerini ortadan kaldırmak, azaltmak, vazgeçmek veya başkasına devretmek için sözleşmelere konulan hükümler geçersizdir.

Bu Kanuna göre alınacak sigorta primleri ve idarî para cezalarının ödenmesi için, Kurumca işverene yapılacak bildirim üzerine prim borçları ve idarî para cezaları ödenmezse, Kurumca düzenlenen prim borcunu ve idarî para cezasını gösteren belgeler resmî dairelerin usulüne göre düzenledikleri belgeler hükmündedir.

Sigortalılık, bu Kanunda sayılan sigortalı sayılma şartlarının kaybedilmesi veya ölüm halinde sona erer.

Sigortalılar, isteğe bağlı sigortalılar ile bunların hak sahiplerinin; genel sağlık sigortalıları ve bunların bakmakla yükümlü olduğu kişilerin tescil ve diğer tüm işlemlerinde sosyal güvenlik sicil numarası olarak Türk vatandaşları için T.C. kimlik

numarası, yabancı uyruklu kişiler için ise İçişleri Bakanlığınca verilen kimlik numarası kullanılır¹.

KAYNAKÇA

- Akbıyık, T. (2020), "Tarım veya Orman İşlerinde Hizmet Akdiyle Süreksiz Olarak Çalışanların Sigortalılığı", *Çalışma ve Toplum*, 3 (66), 1483-1500.
- Akın, L. (2006), "Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanun Tasarısının Kişiler Açısından Kapsamında Yeni Gelişmeler", *Çalışma ve Toplum*, 1 (8), 26-49.
- Alper, Y. (2022), *Sosyal Sigortalar Hukuku*, 12. Baskı, Dora, Bursa.
- Alper, Y. (2019), "5510 Sayılı Kanunda Yeni Değişiklikler ve Düzenleme Yapma İhtiyacı", *Sosyal Güvenlik Üzerine Yazılar'ım*, Türk Metal, Ankara, 415-438.
- Alper, Y.; Kılış, İ. (2021), *İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku*, 6. Baskı, Dora, Bursa.
- Andaç, F. (2020), *Türk İşsizlik Sigortası Hukuku Uygulaması*, Legal, İstanbul.
- Arıcı, K. (2022), *Türk Sosyal Güvenlik Hukuku*, 2. Baskı, Gazi, Ankara.
- Arıcı, K. (2011), "Sosyal Sigorta Sisteminin Karadeligi: Sigortalı Sayılmayanlar Düzenlemesi", *Sosyal Güvenlik Dergisi*, C. 1, S. 1, 48-61.
- Aslanköylü, R. (2015), *Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Şerhi*, C. 1, 2. Baskı, Bilge, Ankara.
- Aslanköylü, R. (2015), *Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu Şerhi*, C. 2, 2. Baskı, Bilge, Ankara.
- Baskan, E. (2018), "İsteğe Bağlı Sigortalılık", *Legal İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Dergisi*, C. 15, S. 57, 127-154.
- Bedük, M. N. (2002), "Sosyal Sigortalar Uygulamasında İşverenin İşe Giriş Bildirgesi Verme Yükümlülüğü ve İşe Giriş Bildirgesi Verilmemesinin Hukuki Sonuçları", *Çimento İşveren Dergisi*, C. 16, S. 5, 11-34.
- Belverenli, D. (2016), *5510 Sayılı Kanun Kapsamında İsteğe Bağlı Sigortalılık*, Seçkin, Ankara.
- Bulun Tokkaş, S. (2024), *Bağımsız Çalışanların Sosyal Güvenlik Hakkı*, Seçkin, Ankara.
- Bulut, M.; Özkardaş, A.; Akkaşoğlu, (2015), *Benim Sosyal Güvenliğim*, Turgut Özal Üniversitesi Yayınları No: 24, Ankara.
- Centel, T. (2021), *Türk Sosyal Güvenlik Hukuku*, On İki Levha, İstanbul.
- Dönmez, H. (2020), *Türkiye'de Kayıt Dışı İstihdam*, Legal, İstanbul.

¹ Maddenin gerekçesi "Sigortalılığın ve genel sağlık sigortalılığının kişilerin seçimlerine bağlı olmaksızın zorunlu olduğu, buna aykırı hükümlerin geçerli olmadığı belirtilmektedir" şeklinde olup açıklayıcı nitelik taşımamaktadır.

- Durusoy Öztepe, N.; Akbaş, S. (2018), “Türkiye’de Kendi Adına ve Hesabına Çalışanların Sosyal Güvenliği”, *Sosyal Güvenlik Dergisi*, C. 8, S. 1, 67-94.
- Esen, B. (2023), “Türkiye’de Kayıtdışı İstihdamın Türleri ve Kayıtdışı İstihdamın Sosyal Sigortalar Prim Teşvik ve Desteklerine Etkisi”, *İş ve Hayat*, S. 18, 63-95.
- Gökçeoğlu Balcı, Ş. (2017), *Sosyal Güvenlik Hakkı Açısından Yaşlı Bakımı*, On İki Levha, İstanbul.
- Güven, E. (1973), “Sosyal Sigortaların Zorunluluk Prensibi İçinde Sigortalılık Niteliği Sorunu”, *Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Dergisi*, C. 9, S. 1, 275-282.
- Güzel, A.; Okur, A. R.; Caniklioğlu, N. (2021), *Sosyal Güvenlik Hukuku*, 19. Bası, Beta, İstanbul.
- Kaptan, R. (2022), *Türkiye’de İşsizlik Sigortası Uygulamaları ve Sistemin Sürdürülebilirliği*, Legal, İstanbul.
- Korkusuz, R.; Uğur, S. (2022), *Sosyal Güvenlik Hukuku*, 8. Baskı, Ekin, Bursa.
- Savaş Kutsal, F. B. (2016), *Sosyal Sigortalar Hukukunun Temel İlkeleri*, Beta, İstanbul.
- Selvi, M. (2014), *Uluslararası Kuruluşların Türkiye’de Sosyal Güvenlik Mevzuatının Oluşumuna Etkileri*, Legal, İstanbul.
- Sözer, A. N. (2023), *Türk Sosyal Sigortalar Hukuku*, 6. Baskı, Beta, İstanbul.
- Sümer, H. H. (2023), *Sosyal Güvenlik Hukuku*, 4. Baskı, Seçkin, Ankara.
- Şakar, M. (2017), *Sosyal Sigortalar Uygulaması*, 12. Baskı, Beta, İstanbul.
- Tuncay, A. C.; Ekmekçi, Ö.; Gülver, E. (2023), *Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri*, 22. Bası, Beta, İstanbul.

GİRİŞ

Sosyal sigorta ilişkisi sosyal devlet ilkesinin ve sosyal güvenlik hakkının bir gereği olarak zorunluluk arz etmekte, kişinin iradesinden bağımsız ve zorunlu olarak doğmaktadır². Dolayısıyla, anılan ilişki bir tür kamu hukuku borç ilişkisi niteliğine sahip bulunmaktadır³. Nitekim kanun koyucu 5510 sayılı Kanun’un 92. maddesinin birinci fıkrasında zorunluluk ilkesine yer vermiştir. Böylece kanunda belirtilen koşulları sağlayan kişilerin isteğine bağlı olmaksızın sigortalı olması açıkça benimsenmiştir. Kaldı ki, yasal düzenlemelerde açıkça yer almamış olsa idi yine de zorunluluk ilkesinin var olacağını söylemek yanlış olmayacaktır⁴.

² Ayrıntılı bilgi için bkz. Savaş Kutsal, 37-53.

³ Savaş Kutsal, 38; Gökçeoğlu Balcı, 11; Sümer, 17.

⁴ Belverenli, 24.

92. maddenin devamındaki fıkralarda ise Kurumca düzenlenen belgelerin niteliği, sigortalılığın sona ermesi ile sosyal güvenlik sicil numarası düzenlenmiştir. Çalışmamızın bu bölümünde anılan madde hükmü öğreti görüşleri ve yargı kararları ışığında incelenecektir.

I. ZORUNLULUK İLKESİ

5510 sayılı Kanun'un 92. maddesinin ilk fıkrası SSK m. 6, Bağ-Kur Kanunu m. 26 düzenlemelerinin karşılığını oluşturmakta⁵ ve zorunluluk ilkesini açıkça hüküm altına almaktadır⁶. Belirtelim ki, aynı ilkeye İşsizlik Sigortası Kanunu'nda da yer verilmiştir (m. 48/I)⁷. Bu itibarla zorunluluk ilkesi hem kısa vadeli sigorta kolları hem uzun vadeli sigorta kolları hem de genel sağlık sigortası için geçerli bir ilkedir. Çağdaş sosyal güvenlik hukukunun ortaya çıkardığı ve giderek bu hukuk dalının vazgeçilmez temel esaslarından⁸ biri olan bu ilke aynı zamanda sosyal sigortaları özel sigortalardan ayırmakta kullanılan temel ölçütlerdendir.

Zorunluluk ilkesi; sosyal sigortaların kamu hukukuna dâhil olmasının ve koruma amacı gütmemesinin sonucu, en temelinde ise sosyal devlet ilkesinin ve sosyal güvenlik hakkının gereğidir⁹. Zira kişiler, çıkarlarını ve geleceklerini koruyamayacakları, yeterince ve gereğince planlayamayacakları öngörülerek sosyal güvenlik hakkından yoksun kalma tehlikesiyle karşı karşıya kalmalarını önlemek amacıyla devletçe koruma altına alınmışlardır¹⁰. Bu nedendir ki, sosyal sigorta ilişkisi iradi olarak değil, kanundan doğan ve kanundan dolayı kendiliğinden zorunlu olarak kurulan hatta kimi zaman kişinin rızası hilafına kurulan bir hukuki ilişkidir. Dolayısıyla, sigortalı olmak kişi açısından sadece bir hak değil aynı zamanda bir yükümlülüktür¹¹. Yargıtay'a göre de "sigortalı olmak, kamu düzenine ilişkin, kişiye bağlı, vazgeçilemez ve kaçınılmaz hak ve yükümlülük doğuran bir hukuksal statü meydana getirmektedir. Kişilerin ve sosyal güvenlik kuruluşlarının bu statünün oluşumundaki rolü, yenilik doğurucu ve iradi bir durum değil, kanun gereği kendiliğinden oluşan statüyü

⁵ Aslanköylü, C. 1, 498; Aslanköylü, C. 2, 2124-2125, 2129. Söz konusu düzenlemenin Tasarıdaki haline ilişkin isabetli eleştiri için bkz. Akın, 27.

⁶ Türk sosyal güvenlik hukukunda zorunluluk ilkesinin kabul edilişinin tarihi gelişimine ilişkin bkz. Selvi, 113 vd.

⁷ Sözü geçen hükme göre, "İşsizlik sigortası zorunludur. Bu Kanun kapsamına giren ve halen çalışmakta olanlar bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, yeni girenler ise işe başladıkları tarihten itibaren sigortalı olurlar". İşsizlik sigortası bakımından zorunluluk ilkesine ilişkin ayrıca bkz. Andaç, 36, 124; Kaptan, 26.

⁸ Aslanköylü, C. 1, 498.

⁹ Tuncay/Ekmekçi/Gülver, 105, 146.

¹⁰ Aslanköylü, C. 1, 498; Arıcı (2011), 58.

¹¹ Sümer, 16. Aynı yönde bkz. Y10HD, 15.4.2014, E. 2014/3068, K. 2014/8788; Y10HD, 2.6.2014, E. 2014/6071, K. 2014/13487; Y10HD, 17.12.2020, E. 2020/5784, K. 2020/7291; Y10HD, 11.5.2022, E. 2022/3421, K. 2022/6931; Y21HD, 17.3.2011, E. 2011/1895, K. 2011/2428.

*belirlenmekten ibarettir*¹². Bu nedenle, bundan kaçınılamaz, vazgeçilemez, bu ilişki herhangi bir sözleşmeye konu edilemez. Özetle, sigortalılığı ortadan kaldıran veya değiştiren tüm sözleşmeler geçersizdir¹³. Bu yönü itibari ile zorunluluk ilkesi Türk Medeni Kanunu'nun m. 23/I-II düzenlemeleri ile yakın ilişki içerisindedir¹⁴.

Belirtilmelidir ki zorunluluk ilkesi, sosyal sigorta ilişkisinin sadece kurulmasında değil, her aşamasında kendisini göstermektedir. Bu kapsamda sosyal sigorta ilişkisi taraflarına birtakım haklar tanınmış, sistemin işleyebilmesi için birtakım yükümlülükler yüklenmiştir. Bu nedendir ki, özellikle bağımlı çalışan sigortalılardan sosyal sigortalar mevzuatı çerçevesinde işverenlerinden herhangi bir hak talep etmeyeceklerine ve işverenlerini ibra ettiklerine veya sigortalı olarak çalışmadıklarına dair alınan feragatnameler noter huzurunda düzenlense bile geçersizdir. Bunun gibi, bireysel ve toplu iş sözleşmelerine konan ve kanundan doğan hak ve yükümlülükleri yok sayan, azaltan, değiştiren veya başkasına devreden hükümler de geçersizdir. Böylelikle hem sigortalı kendisine karşı korunmuş hem de sosyal güvenliğin sadece sigortalının kendisi için değil, yakınları için de olduğu gerçeğine uygunluk sağlanmış olmaktadır¹⁵. Nitekim kişiyi kendisine karşı dahi koruyan bir etkiye sahip olduğu Yargıtay'ın yerleşik nitelik kazanan kararlarında da ifade edilmiştir¹⁶.

Her ne kadar sigortalılık zorunlu olsa da sosyal güvenlik sistemimizin en büyük problemlerinden biri kayıt dışı istihdamdır. Kayıt dışı istihdam; *"kendi adına ya da bağımlı çalışanların çalışmalarının ve/veya elde ettikleri ücret ve kazançların ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına (vergi dairesi, sosyal güvenlik kurumları vb.) hiç bildirilmemesi ya da gün veya ücret olarak eksik bildirilmesini"* ifade etmektedir¹⁷. Uygulamada m. 4/I-a kapsamında sigortalıların işverenlerince hiç bildirilmemesi veya gün ya da kazanç olarak eksik bildirilmele-

¹² Y10HD, 8.10.2018, E. 2016/4840, K. 2018/7662. Aynı yönde bkz. Y10HD, 27.5.2024, E. 2023/6435, K. 2024/5886; Y10HD, 20.2.2024, E. 2024/328, K. 2024/1506; Y10HD, 12.2.2024, E. 2023/14436, K. 2024/1076; Y10HD, 16.10.2023, E. 2023/10943, K. 2023/9725.

¹³ Aslanköylü, C. 1, 498; Tuncay/Ekmekçi/Gülver, 152; Güzel/Okur/Caniklioğlu, 68; Alper, 64-65; Sözer, 15; Şakar, 94; Arıcı, 281, 544; Sümer, 16; Bedük, 14; Belverenli, 22; Bulun Toktaş, 64.

¹⁴ Savaş Kutsal, 40. TMK m. 23/I-II hükmüne göre, *"Kimse, hak ve fiil ehliyetlerinden kısmen de olsa vazgeçemez. Kimse özgürlüklerinden vazgeçemez veya onları hukuka ya da ahlâka aykırı olarak sınırlayamaz"*.

¹⁵ Aslanköylü, C. 1, 498; Tuncay/Ekmekçi/Gülver, 152; Güzel/Okur/Caniklioğlu, 153-155; Alper/Kalkış, 219; Alper, 64-65; Centel, 100-102, 110-111; Güven, 275; Savaş Kutsal, 40; Belverenli, 23.

¹⁶ Tuncay/Ekmekçi/Gülver, 152; Belverenli, 23.

¹⁷ Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele (KADİM) Projesi ile İlgili 2006/28 sayılı Başbakanlık Genelgesi, RG. 4.10.2006, S. 26309. Kayıt dışı istihdam kavramı ve türleri için ayrıca bkz. Dönmez, 39 vd.; Esen, 64 vd.

ri söz konusu olabilmektedir. Bunun gibi kendi faaliyetlerinden dolayı elde ettikleri gelirin düzensiz ve belirsiz olması nedeniyle düzenli prim ödeme alışkanlıkları en zayıf olan sigortalı gruplarından birini oluşturduklarından kayıt dışılık oranı bağımsız çalışanlar bakımından da oldukça yüksektir. Bu anlamda, kendi hesabına çalışanların sosyal koruma yetersizliği ile karşılaşma olasılığı diğer sigortalı gruplarına göre oldukça fazladır¹⁸. Ülkemizde yıllar itibariyle kayıt dışı istihdam oranları (%) şu şekildedir¹⁹:

Yıllar	Tarım	Tarım Dışı	Sanayi	Hizmet	İnşaat	Genel
2004	89,9	33,83	37,28	31,96	-	50,14
2005	88,22	34,32	38,11	32,27	-	48,17
2006	87,77	34,06	38,12	31,88	-	46,97
2007	88,14	32,34	35,51	30,63	-	45,44
2008	87,84	29,76	31,61	28,77	-	43,5
2009	85,84	30,08	33,43	28,4	-	43,84
2010	85,47	29,06	32,68	27,11	-	43,25
2011	83,85	27,76	31,5	25,71	-	42,05
2012	83,61	24,51	27,89	22,73	-	39,02
2013	83,28	22,4	25,23	20,9	-	36,75
2014	82,27	22,32	20,26	21,09	36,61	34,97
2015	81,16	21,23	19,13	20,05	35,58	33,57
2016	82,09	21,72	20,2	20,35	35,76	33,49
2017	83,33	22,1	20,03	20,95	35,8	33,97
2018	82,73	22,28	20,29	21,46	34,39	33,42
2019	86,62	22,96	20,03	22,55	37,74	34,52
2020	83,46	19,3	16,46	18,76	34,72	30,59
2021	84,56	17,49	14,16	17,16	31,95	29

Zorunluluk ilkesinin tek istisnası ise isteğe bağlı sigortalılıktır²⁰. Zira anılan ilişkinin kurulması ve sona ermesi kişiye bağlı bulunmakta, ilişkinin kurulması için Kurumun onayı gerekmemektedir. Bunun dışında, isteğe bağlı

¹⁸ Centel, 112; Bulut/Özkardaş/Akkaşoğlu, 37-38; Durusoy Öztepe/Akbaş, 67, 83 vd.

¹⁹ (http://eski.sgk.gov.tr/wps/portal/sgk/tr/calisan/kayitdisi_istihdam/kayitdisi_istihdam_oranlari).

²⁰ Belirtilmelidir ki, 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden önce söz konusu ilkenin bir istisnası daha mevcuttu. Bu da SSK m. 86 hükmünde düzenlenen topluluk sigortası idi. Ancak, söz konusu uygulama artık kendisine ihtiyaç duyulmaması nedeni ile 5510 sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılmış, bu tarihe kadar topluluk sigortası imkânından yararlanmış olanların yeni kanun karşısındaki hakları da geç. m. 6'da düzenlenmiştir.

kurulacak sigorta ilişkisinin konusu ve hükümleri kanunda belirlenmiş olup yine kanunda belirtilen koşulların varlığı halinde kişinin iradesi geçerlilik kazanmaktadır²¹. Bununla birlikte öğretide ifade edildiği üzere, 5510 sayılı Kanun ile gelen reform sosyal güvenliğin temel ilkeleriyle oynamış, bu kapsamda zorunluluk ilkesinden taviz ve sapmalar ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda, Kanunun sigortalı sayılmayanları düzenleyen 6. maddesinin I-1 ve I-k hükümleri örnek verilebilir. Her ne kadar kanun koyucunun belirtilen düzenlemeleri öngörürken bu kişilerin zorunlu sigortalı olup da çeşitli sebeplerle primlerini ödeyemeyerek zor durumda kalmalarını önlemek istediği, dolayısıyla sosyal açıdan yerinde bir tercihte bulunduğu söylenebilir ise de denetimin iyi işlemediği, kişilerin gerçek gelirinin doğru tespit edilemediği bir ortamda kayıt dışılık teşvik edilir olmuştur²².

II. KURUMCA DÜZENLENEN BELGELERİN NİTELİĞİ

Maddede Kurumun bazı alacaklarının takip ve tahsilini kolaylaştırmak amacıyla ikinci fıkra düzenlemesine yer verilmiştir. Buna göre, prim ve idari para cezalarıyla ilgili Kurum belgeleri resmi dairelerin usulüne göre düzenledikleri belgeler niteliğinde kabul edilmiştir. Hükümde açıkça ve sadece prim ve idari para cezalarından bahsedildiğinden, Kurumun tüm belgeleri değil bunlarla sınırlı belgeleri söz konusu niteliğe sahip kılınmıştır²³.

III. SİGORTALILIĞIN SONA ERMESİ ve SOSYAL GÜVENLİK SİCİL NUMARASI

Sigortalılığın sona ermesi Kanununun 9. maddesinde ayrıntılı olarak hüküm altına alınmış olmakla beraber maddenin üçüncü fıkra hükmünde genel bir kural olarak bu Kanun kapsamında sigortalı sayılma koşullarının kaybedilmesi veya ölüm halinde sigortalılığın sona ereceği öngörülmüştür. Düzenlemede yer verilen “sigortalı” ifadesinden; sosyal sigortalılar, genel sağlık sigortalıları, isteğe bağlı sigortalılar, yani Kanunun kapsamına giren tüm sigortalılar anlaşılmalıdır²⁴.

Bilindiği üzere, mülga sosyal sigortalar kanunlarının yürürlükte olduğu dönemde ilgililere sigorta veya emeklilik sicil numaraları verilmekte idi²⁵. 5510 sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesiyle birlikte sosyal sigortalılar, isteğe bağlı

²¹ Aslanköylü, C. 1, 499; Tuncay/Ekmekçi/Gülver, 344, 346; Güzel/Okur/Caniklioğlu, 191; Centel, 103, 111; Savaş Kutsal, 46-47, 52; Baskan, 128 vd.; Sümer, 68 vd.

²² Tuncay/Ekmekçi/Gülver, 324; Güzel/Okur/Caniklioğlu, 109, 124; Şakar, 94, 122; Arıcı, 242, 265-266; Arıcı (2011), 55-59; Alper, 126; Alper (2019), 420; Centel, 151, 163; Akin, 38, 40; Korkusuz/Uğur, 262; Savaş Kutsal, 48-51; Belverenli, 40-41; Durusoy Öztepe/Akbaş, 75, 85; Akbıyık, 1485-1486.

²³ Aslanköylü, C. 2, 2125. Bu yönde bkz. İstanbul 3. Asliye Ticaret Mahkemesi, 10.2.2022, E. 2020/288, K. 2022/85.

²⁴ Aslanköylü, C. 2, 2125; Sözer, 65.

²⁵ Aslanköylü, C. 2, 2125.

sigortalılar ile bunların hak sahipleri, genel sağlık sigortalıları ve bunların bakmakla yükümlü oldukları kişilerden Türk vatandaşı olanların T.C. kimlik numaraları, yabancı uyruklu olanların ise Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğüne verilen kimlik numaraları “sosyal güvenlik sicil numarası” olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu nedenle, belirtilen kimlik numaralarının esasını teşkil ettiği sicil numaraları üzerinden artık elektronik ortamda tescil kütüğü açılmakta, sigortalılara bağlanacak gelir ve aylıklar başta olmak üzere tescil, hizmet, her türlü bilgisayar kayıtları vs. sigortalılarla ilgili bütün kayıtlar ve sosyal sigorta işlemleri buradan takip edilmektedir²⁶. Zaten tescil kaydı bulunmayan bir kimse adına hizmet kaydı oluşturulmamakta, tescil ve hizmet kayıtlarındaki sigortalının adı, soyadı, sosyal güvenlik sicil numarası gibi ortak bilgilerde mutabakat sağlanmadan hizmet kayıtlarına bilgi girişi yapılmamakta veya bilgi aktarılmamaktadır (SSİY m. 21)²⁷. Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce sosyal güvenlik kurumlarına tescili yapılan sigortalıların eski tescil bilgileri ise sosyal güvenlik sicil numarası altında güncellenerek Kanuna göre tescil işlemleri sonuçlandırılmış bulunmaktadır (Bkz. SSİY geç. m. 1).

Sicil numarası verilmesi ile ilgili olarak karşılaşılan özel durumlara ilişkin geçerli olacak hükümler de belirlenmiş olup 2013/11 sayılı Genelgede şu şekilde belirtilmiştir: Bir sigortalıya birden fazla sigorta sicil numarası verilmişse, bu sigortalının ilk çalışması dolayısıyla verilen sicil numarası geçerli olacak, sonraki çalışmaları ile ilgili sicil numaraları iptal edilecektir. Ancak, tahsis işlemi yapılmış dosyalara ait sonradan tespit edilen sicil numarası, sigortalının ilk çalışması dolayısıyla verilmiş olan numaralardan olsa dahi iptal edilerek, tahsis gören sigorta sicil numarası ipka edilecektir. Birden çok sigorta sicil numarası verilen sigortalıların iptal-ipka işlemleri sigortalının en son hizmetinin geçtiği SGİM/SGM’lerce mükerrer sigorta sicil numaralarının aynı ya da değişik ünitelerce verildiğine bakılmaksızın gerek iptal edilecek gerekse geçerli sayılacak sigorta sicil numaralarının aynı kişiye ait olup olmadığı özenle araştırılacak, sigorta sicil numaralarının aynı sigortalıya ait olduğunun anlaşılması halinde, iptal-ipka işlemi yapılacaktır. İptal edilen sigorta sicil numarasına ait dosya gömleği kesinlikle imha edilmeyip üzerine gerekli not düşülerek arşivdeki yerinde saklanacak, iptal edilen sicil numaraları da tescil işlemlerinde yeniden kullanılmayacaktır. Bir sigorta sicil numarasında birden fazla sigortalının kayıtlı olduğunun herhangi bir nedenle anlaşılması halinde, öncelikle künyeleri ile tarama yapılarak aynı zamanda başka bir sigorta sicillerinin de olup olmadığı araştırılacak, başka sigorta sicil numarasının tespiti halinde, başvuran sigortalının sadece kendine ait olan sicilde tüm hizmetleri toplanacak, ortak olan sicil numarası ise diğer sigortalıya mal edilecektir. Bu durumdaki sigortalıların başka sicilleri yoksa önce başvuran

²⁶ Alper/Kılış, 228, 232; Şakar, 134; Centel, 118. Aynı yönde bkz. SSİY m. 16.

²⁷ Sigortalı hizmet kayıtlarının oluşturulması, doğru ve güncel tutulması ve bunların paylaşımı ile düzeltilmesi hususları da anılan Yönetmelikte düzenlenmiş bulunmaktadır. Bkz. SSİY m. 20, 22-24.

sigortalının nüfus kayıt örneği temin edilerek yeni sistemde tescili yapılacak, eski tip sigorta sicil numarası diğer sigortalıda bırakılarak her iki dosyaya yapılan işlem hakkında not düşülecektir. Aynı sicilde kayıtlı sigortalıların her ikisinin de nüfus bilgilerinin noksansız bilinmesi halinde, işe başlama tarihi önce olan mevcut sigorta sicil numarasında bırakılacak, diğer sigortalı ise yeni bir sicil numarasında tescil edilecektir²⁸.

²⁸ 2013/11 sayılı Genelge, 3.2-“İptal-İpka İşlemleri”, 63.